

N:o 15.

Ank. till Riksd. Kansli den 14 Mars 1872, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ett tillägg till Kongl. förordningen den 16 Februari 1864, angående Nya Strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Lag-Utskottet remitterad motion (N:o 59) har Herr *Ola Jönsson* anført, att man ej behöfde gå särdeles långt tillbaka i de svenska brottmålsannalerna för att finna exempel på förhastade häkningsåtgärder, hvarigenom den oskyldigt häktade bragts på vanära och ruin. Det måste derföre ligga lagstiftaren särdeles om hjertat att, i fall dylika misstag ej kunde undvikas, följderna deraf, åtminstone så mycket som möjligt, blefve mildrade. Betänkte man de qual och lidanden den oskyldigt häktade måste utstå, den skymf han, genom att behandlas som brottsling, vore underkastad, då han förut icke varit tilltalad eller straffad för brott, samt de rubbningar i hans ekonomiska bestånd, som ofta visat sig såsom en af de bittra frukterna af hans oförskyllade lidanden, så framstode det såsom en oafvislig pligt å samhällets sida att, ehuru skymfen och själslidandet icke kunde med penningar godtgöras, dock i någon mån hålla den sålunda förorättade skadeslös. Motionären hemställde fördenskull, "att Riksdagen ville besluta ett tillägg till Kongl. förordningen den 16 Februari 1864 om nya strafflagens införande af följande lydelse:

"Den, hvilken, utan att förut hafva varit dömd för ansvar för brott som medför förlust af medborgerligt förtroende, blifvit häktad på grund af sådan angivelse, derför någon häktas må, men i det slutliga utslaget från angifvelsen frikänns, må af allmänna medel tilläggas skälig ersättning, som dock ej får understiga två riksdaler för hvarje dag, som han hållits häktad, med rättighet för staten att af vederbörande ersättningsbeloppet utsöka."

Bih. till Riksd. Prot. 1872. 7 Saml. 8 Häft.

I afseende på detta förslag må först och främst anmärkas, att den, som olagligen häktar någon, därför är, enligt gällande lag, underkastad icke blott strängt kriminellt ansvar, men äfven ersättningsskyldighet till den sålunda förorättade för skada, som denne till följd af den lagstridiga åtgärden lidit, samt att samhället i detta lika litet som i andra fall, då förbrytelse egt rum, kan hafva någon pligt att hålla målseganden skadeslös, för att derefter hos förbrytaren söka sitt åter, såsom motionären ifrågasatt.

Beträffande åter det fall, att häktningen varit föranledd af någon omständighet, som inför lagen rättfärdigar en sådan åtgärd, men att den häktade ändock af domstolen frikännes, så kan det väl synas som om billigheten här talade för en ersättningsskyldighet å statens sida, synnerligast om det tillika klartigen visar sig, att den häktade varit oskyldig till det brott, hvarför han blifvit i häkte inmanad. Härvid bör man dock betänka, att ifrågavarande preventiva polisåtgärd har sin grund och sitt berättigande i nödvändigheten att upprätthålla allmänna rättssäkerheten och att en hvar, som åtnjuter skyddet af samhällets lagar, måste underkasta sig dessa lagars tillämpning, äfven om han derigenom, till följd af det ofullkomliga i allt mänskligt och således äfven i den mänskliga samhällsordningen, någon gång kan blifva oskyldigt lidande.

Föga ändamålsenligt skulle det dessutom vara att i öfverensstämmelse med motionärens förslag bestämma ett visst ersättningsbelopp för hvarje dag, hvarunder den oskyldigt häktade varit beröfvad sin frihet, denna förmån som för olika personer har så ofantligt olika materiellt värde. Ett sådant stadgande kunde ock någon gång utgöra en lockelse för nödställda personer att genom tillställningar låta inmana sig i häkte blott för att åtkomma den af staten utlofvade dagspenning. Detta sätt att bereda sig inkomster blefve ännu mera lönande om hela familjer begagnade sig deraf; och staten kunde således få vidkännas ganska betydliga utgifter, hvilka han dock underkastat sig för helt annat ändamål än att framkalla och uppmuntra ett nytt slags bedrägeri. I denna anmärkning ligger ej någon öfverdrift, ty det är ingalunda utan exempel att personer begått brott, blott och hart för att komma i åtnjutande af det uppehälle som fängelset erbjuder.

Utskottet, som hyser den åsigt, att korrektivet emot misstag i ifrågavarande hänseende bör sökas i en sträng begränsning af möjligheten af sådana misstag, får alltså vördsamt hemställa,

att omförmälda förslag ej måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 12 Mars 1872.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Emot detta beslut anmälades reservationer af Herr *Carlén* och Herr *Mankell*.